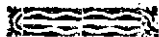


## Az LI-dik Kurirhoz tartazó Tóldalék.

### *Bétsi Tudósítások.*

**A**' Felséges Tsálfár mind a' mái napig a' maga előbbeni nyavallyás állapotjában vagon, és az időnek változáfa-szerint hól jobban hol terhefebben érzi magát; azonban a' kellemetes időken délutánni 4 óra tályban ottan ottan a' kertben jelenik-meg *Laxenburgban*, hól maga a' *Kurir*-is a' múlt Pénteken jelen lévén, ezeket eddig bizonyosnak irhatja.

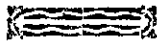
A' fő Hertzég és Hites Hertzegnéje frissen vagnak. — A' Tsálfári és Királyi Birodalmokban lévő minden Posta-hivataloknak fő *Postamestere* Hertzég *Paár Ventzel* Urhoz tegnap egy olyan Posta érkezék *Bádenbe*, ki a' leg-nagyobb Fejedelmekhez-is *audientia* kérés és ajtó-kotzogtatás nélkül szokott bémenni, 's ezt a' hirt hozá a' Hertzégnek, hogy az ideig-valóságot az Örökké-valósággal fel-váltani ne terhelhetnék; melyet leg-ottan-is tselekedvén, el-mene a' mindenek úttján.



A' Tseh-országból Bétsbe érkezett utazók azt beszélik, és onnan jött Levelek is tsalhatatlannak erősítik, hogy 21 Réf. Prédikátorok, kik mind született Magyar Hazafiak, a' Superintendensekkel együtt el-hagyott Hazájokba visszafra jöni készülnek, és minden órán haza is jönnek. Mi ennek az oka? Arról tesznek magok a' Prédikátorok ítéletet, hogy ez a' Nemzet a' maga Vallásával tsak egy olly szabadságot kerestet légyen, melly-szerint ő egy Papnak-is fizetni ne-tartozzék. Ezek között alattomban fok szakadások vagynak; némellyek Prae Adámitákat hisznek, némellyek *Aridnuszok*, némellyek *Sociniánuszok*; és közönségesen Templomba járni nem igen nagy kedvek vagon; hanem ez alatt az idő alatt titokba tartó Könyveiket olvassák. Sem a' Katholikus Papnak, sem edgyiknek sem másiknak nem engedelmek.

*Vukhásovits* Urnak el-fogottatásáról megint uj Levelek érkeztek, mellyek által erősítettik. — Pösony Vármegyének hajdani fő Szólga-Birája *Szászi Ferentz* Ur-is ezen Seregnél fő Hadnagy vala; kiről már régtől fogva nem tudjuk vala hová lett.

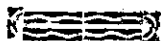
A' Fels. Tsászár az *Anhalt Götheni* Uralkadó Hertzeget *Lebrecht Károly Györgyöt* a' nagy Tábornál maga Feldmarsalljává, ennek Uralkodásra kö-



vetkező első szülött fiát *August Kristián Fridriket* a' Terti Sergénél, második fiát pedig Hertzeg *Vilhelm Károlyt* a' *Latterman* Sergénél Kapitányokká tenni méltóztatott.

A' Felséges Tsáfszár, egy a' múlt hónapnak 25-dikén költ F. Udvari Rendelése által, az idegen Országai Kereskedőkre nézve, kik a' mostani Tábornál eleségbéli dolgokkal kívánnának kereskedni, a' maga Felséges szándékát úgy határozta meg, hogy ezeknek, ha t. i. ezek közönséges étel és italbéli dolgokkal kívánnának kereskedni, u. m. Sajtal, Serrel 's t. ki-rekesztvén innen a' *Riskását*, erre szükséges szabad útaxó Levél fogna adatni; a' kereskedésen kívül tétetett tilalmos dolgokra nézve pedig meg-marad az erről tett előbbeni rendelés. E' mellett pedig az étel és italbéli dolgokkal való Tábori kereskedésnek könnyebbítésére következő Rendeléseket is méltóztatott ő Felsége tenni, úgy mint:

1.) Hogy azok, kik a' Táborhoz enni és inya való dolgokkal kereskednek, vagy a' Vezérek között valamelyiktől, vagy az Országbéli erre rendeltetett Gondvifelőtől, vagy azon Kerületbéli Tifztségtől, melyben a' Kereskedő lakik, mindenkor szabad útaxó Levelet kap, melyben meg-lészen a' Kereskedőnek nem tsak neve írva, hanem az-is mit,



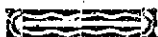
és mennyit visz? A' kereskedésre szabad idegen dolgokról pedig, ha ezek nem az Országban adattatnak-el, hanem egyenesen a' Táborig, a' Vámtól szabad utazó tzedulát nyernek, és a' Vámtól vagy harmintzadtól szabadok lesznek. Béts 2-dik Juni 1789. —

*Hadi Történetek és Tudósítások.*

*Berbir*, vagy *Török-Grádiska* ostromának további le-irása, a' Fő-Hadi-Tanáts-hoz érkezett Tudósítások-szerint. — ( \* \* ) Feldmarшал Báro *Laudort* a' múlt hónapnak 27-dikén *Berbir*nek további ostromáról, *Ó-Grádiskából* ezt a' Tudósítást küldötte Bétsbe, hogy a' múlt hónapnak 24-dikéről 24-dikre virradó éjtzakán 1000 katonáknak és 650 Polgári *Matériálet* hordó munkásoknak Szorgalmatóságok által a' *Száva*-vizétől fogva a' *Verbáskáig* a' Sántzok, mellyeknek az ellenség Vára-felől való partján ugy fel-vagyon töltve, hogy a' mi benne lévő Népünket a' lövés nem érheti, és ostromlásra tartazó ágyuzó töltések ugy el-készültenek, hogy az óltalmazó Sergek, minden ágyuikkal edgyütt 25-dikben reggel ezen föld Várodba belé-költöztenek. Ugyan ezen napon, még a' másnak fel-jövele előtt 1200 katonáknak és 889 Polgároknak munkálkodások által, azon a' helyen, hól a' *Verbáska* a' *Szávába* szakad, egy második hid állittaték-fel, és a' *Verbáska* vizén innen Földvár épitteték. Mint-hogy a' minden-felől érkezett Tudósítások-szerint bizonyosnak látszik vala, hogy a' külömbb külömbb

Táborban fekvő ellenség' Sergej, a' Várnak által, mára jöni szándékoznának, és tartván attól, hogy ezek közel érkezvén a' miéinknek az úgy nevezett *Alsó-Városnál a' Száván* tsinált hidon való általmenetelt terhessé tennék, tehát rendelés tételék, hogy még az nap délutáni 7 órakor a' Generál *Schindler* Brigadája, a' *Bróderi* kemény-lövők és 46 Tábori vadászok 14 ágyukkal ujj hidon által költözének. — Alig fogának hozzá a' hid végén épített Sántzhoz, hát az erdőből minden-felől kezdi magát az ellenség mutagotni, és minden Pafzszufokon szemmel látható jelek mutagotják, hogy a' Törökök kitsiny Sergekben 30 — 40-nenként gyűlnek, és az Erdő-szélében Táborba szállanak. De midőn az ellenség a' mi Népünknek a' hidon való Iserény által-költözését látná semmihez tovább nem foga, és a' *Berbírből* ki-küldetett Örző-Sergek, is a' Várba olly siettséggel térének-vissza, hogy időt nem vehetének magoknak azokat a' barmakot, mellyek a' mezőn legelődnek vala; mind a' Várba bé-hajtani, a' honnan igen sok barmok jutának a' miéinknek prédájokra, mellyeket ők a' mi földünkre a' vizen által-hajtának. — Estve-felé hozzá kezdenek a' Várból a' miéinkre ágyuzni, mely által még az nap miéink közzül 3-mon halálra lövetének, 3-mon pedig sebet kapának, mely utólsók között a' *Nádasdi* Sergének Obestere *Draskotzi* Ur-is egy ütést kapott a' fején.

Ezen közben *Verbáskánál* 600 katonák munkálódnak vala a' hid közzül, kik töltéseket 's egyebet



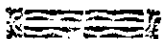
bet tsinálnak vala — 300 a' *Seco diſti* Seculáristák pedig, vagy fejszés Parasztok az erdőben dolgoznak vala, és a' *Verbáska* vize mellett lévő bokroktól tisztítják vala a' Környéket, hogy az ellenségnek élvezvehetetlenül való rájuk ütésének eleit álják. Ezek között a' dolgofok között az ellenség' ágyuzása által 2 halálra, egy pedig hordozható sebre löveték — 26-dikban a' hid végénél építendő Sántznak munkája tovább-is folytattatni kezdé; de mivel az ellenség a' Bányalukai kapu-felől jobb kézre egy ágyuzó töltést állított vala-fel, és arról a' miéinket ágyuzni kezdé, mely által 3 embereink el-esének, és 3-mon sebet kapának, ezen munkát egészen estvékig félben szakasztani kéntelenítettének; de étzakára kelvén megint hozzá kezdének, és 2 — 18 fontu gollyóbisos ágyunak való töltött állást (Batteria) és egy bombit hányó mozsár ágyunak valót tsinálnak. Ezen közben a' *Verbáskánál* való Sántzok és földvárak-is egészen el-készülének.

Az ellenség a' Várban szorgalmatofon munkálódik, hogy azokat a' károkat, melyek nappal a' mi ágyuink által okoztatnak, étzaka helyre épithesse.

27-dikben szükséges rendeléseket tétettenek vala, hogy a' föld-várokból és ágyuzó állásokból a' keményebb oftromi munkához kezdjenek. (\* \*)

### *Hazánkbeli Tudósítáfok.*

*Akos* 19-dik Junii. — „ K. Szólnok Vármegyéből: — A' mint a' múlt Őszfel és Télen egész Aprilis



lis végéig minden féle gabona körülöttünk meg-kezdett vala óltsódni; ellenben a' minden féle Szarvas marha, Ló, és egyéb oktalan állat meg-drágódott; ugy már most minden-féle gabona két árrára hágott, ugy hogy a' tiszta búzának köbli, mely 4 véka 8 forint, a' kétszeresnek 7, a' Török-búzának 5 — 6 forint; ellenben a' Szénával élő minden-féle jószágnak nagyon le-szállott az árra, nem-is tsuda, mert valamint Szénánk tellyeséggel nem lesz, ugy a' gabona vetés-is nagyobb részént az el-vetett magat sem adja meg, a' mi vagyon-is nagyobb résztsak üszög. A' Szöllők minden-felé szépen mutatják magokat, ezen az okon a' bornak árra-is le-szállott, nállunk egy Akónak árra 6 n. forint.

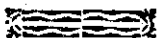
*Kötskemét szóról szóra 25-dik Junii.* — „ A' Vátzi Püspök fő Tiszt. Báró *Splényi* Ur ö Nagysága, valamint másut, ugy a' Városunkban-is a' maga alázatos és kellemetes maga viselésének, mindenekhez való tisztes és mértéklétes le-ereszkedésének példáját minnyájunknak szivekben hagyván, Szeredán délután mint egy 4 óra tályban haza indula. Meg-szünés nélkül ditsérik máig-is bölts és nyajos beszédjét 's mértékletes le-ereszkedését kedves Atyámfiai a' Réformátusok, kik Ő nagyságát mind ide jötében, mind el-menetelekor ki-rendelt Személlyeik által-is, harang-szóval-is közöntették. Minden Templomokat itten minden külömbbség nélkül példás áhítatofsággal szorgalmatosan meg-látogatott, és az egész Városunkban lakó minden Oklába és Oklán kívül lévő Júhainak tiszteleteket és szere-



reteteket meg-nyerte. A' *Narmális* Oskolákat meg-járván és azokban a' tanuló gyermekeket a' Kereszté-nyi Tudomány első fundamentomos Czikkellyeiből meg-kérdezgetvén, minden tanuló Leány és fiu gyer-meknek ajándékot adott, noha ezeknek számok kö-zel 400-ra mégyen. A' szegények, kik közzül min-deniknek egy egy húszast ajándékozott, nagy ohaj-tással emlegetik. Egy szóval nem lehet azt ki-fejez-ni, közönségesen mindenek mely szíves indulattal és tisztelettel emlegetik ezen Lelki fő Páfztort, és en-nek többszöri látását, melly nagy indulattal kíván-nyák. —

*Ketskemét 22-dik Junii.* — „ Meg-nyíltak már nálunk-is a' föld szinét lafsanként nedvesítő keleme-tes Egeknek Csatornájai, mellyek a' föld minden Veteményeit jó reményítő állapotra fel-emelték, mind borunk, mind ételünk, mind más Gyümöltse-ink (ha tsak ennekutánna valami Égi-vefzély azo-kat meg-nem vesztegeti, talám több lészén, mint Tavalý. A' Vátzi Püspök ő Nagysága B. *Splényi de Mihálydi* azon alkalmatofsággal, a' midön Me-gyéjét mint jó Páfstor látogatná, hozzánk-is ezen hón. 17-dikén bé-érkezett, holott-is minden Külső-tzérémóniákat és Köszöntéseket meg-tiltván; szentül tartván ama Sz. *Pál* szavait: Nem nekünk Uram, nem nekünk, hanem a' Te Nevednek adj tisztele-tet! Közönséges, nem pompás, 's nem Késérökkel villagos Kotsijából ki-lépvén egyenefsen, meg sem pihent, a' Templomba sietett, ott térdeire esvén, 's ájtatofságát a' Népnek ritka példájára el-vegez-vén,





vén, Atyai áldással az ötet követőit vigasztalta; minden reggeli 7 órakor áldozatját végezi, minden leg-kifsebbel nyálsan beszél, szokik a' Köz-nép zive, fir alattomban a' begyess embereknek fel-fuvalkodása, midön e' Kegyes Urának szelidségét, nyájtságát, Kegyes tekintetét, és mély alázatosságát ébren tekinti.

*Ó. Kétskén.* — „ Nagy szárazság vala 8-dik Májustól fogva egész 5-dik Juniussig, de már most szép elsők valának néha néha, igen tsekély a' fű, széna kevés lészén, a' Tavasziak igen soványok, Túl a' Tiszán *Kun Szent Mártonyon* az Őlzi-vetést meg-is lehetne kapálni, a' Tavasziak alig tettzenek ki a' göröngyük közzül. *Sz. Abanyon* nagyon matsonások, a' búzának vékája 24 garas, a' rosé 20 garas. A' bornak akója. *Kétskeméten* 5 for. és *Körösön*-is.

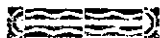
*Kolosvár 25-dik Máj.* — „ A' maga Legeltetésének nyájja körül fáradhatatlanul forgalódó hiv Pásztor *T. T. Lázár István* Ur, Nemes Erdélyországában az Unitária Religion lévő Ekklesiák Erdemes Superintendense, midön a' most szerenstésen folytatott Generális - Visitáció alkalmatosságával az Unitária Ekklesiákat rendre öszve-járná; a' Felsőbbeknek engedelmekből e' mi Kolosvári Nemes Kollégiumunk számára fel-állítandó Fundátzióra, a' mi egymáshoz igen atyafiságos indulattal vifeltetető Unitarius Keresztényeink majd példa nélkül adakoztanak. — Háladáással emlegetjük ezek között



zött mind örökké egy nagy Jól-Tévők Méltóságos G. *Sékely Adám* Ur ő Nagysága Istenes Alamisnálkodását, melly-szerint ő Nagysága-is hozzánk való különös jó indulatjából ezen Tőke-pénzbe 1000 forintokat ajándékozni méltoztatott olyan kegyes igérettel, hogy ha az Isten ő Nagyságát élteti, még meg-fog emlékezni mi rollunk. Bízunk-is az ő Nagysága Kegyeségéhez, és jó reménységgel vagyunk, hogy avagy tsak utolsó akaratjának meghatározásában egy *Sectio* így kezdődik: *A' Kolosvári Unitarium Kollégiumnak hagyok -- -- -- -- A' fellyebb említett 1000 forintokat pedig ki-vette Legalis Interesre Nemes Udvarhely Vármegyének egy érdemes Szolgabirája T. I. I. Ur nem azért mintha szüksége lett volna reá, hanem hogy ezen Pénz ne periclitálódjék, sőt Nemes Kollégiumunk hasznára bizonyosabban fructificáljon.*

*Zilah 22-dik Junii.* — „Már hálá legyen az Istennek nálunk-is kezdett az ég kevés esővel és éjjeli harmattal harmatozni, holott ezek nélkül sokáig szükölködött már-is drágaságra jutott kedves Hazánk. A' mult héten fel-hágott vala Zilahon egy véka búzának az árra 5 máriásra, a' Török-búzának pedig vékája 3 máriásra, a' miéinkel pedig 5 véka téfzen egy Magyar-oroszági köblöt.

*Kolosvár 28 dik Junii.* — „A' Reformátusoknak Gen. *Synodusak* a' mult hón. 21-dikén vévén Torotzkó Szentgyörgyön folyását, ebben *Præses* vólt T. T. *Bodola János* Ur, Káandidátus vagy Prédikátorrá lejendő. 18. Gróf *Torotzkai Sigmund* Ur ő Nagysága

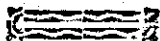


sága tartotta fel a' maga költségén a' *Synodus* olyan felségesen, hogy még ilyen *Synodusról* rég nem emlékeznek az Ur' Szöllője munkánfsi; mert itt az a'ztal mindenkor Fejedelmi modra terített meg — mindenkor banda-musika szónál volt az e-béd 's vatsora; más méltóságok is lévén ott. A' nevezett Grófnak elmés fia igen ditséretes ellen-ve-téseket terjesztett a' *Synodus* Rostájában lévő ujj Prédikátorok eleibe egynéhányszor. — Ennek felette Báró *Bánffy Sigmund* Urfi Tordán meg-halálozván, a' fő Kormányzó széknek parantsolatjára ugyan ott el-tettetett; a' Czérémóniája ma vagyon Kolos-várt a' belső Templomban, T. T. *Szathmári Mihály* Ur prédikáltott csak egyedül feletted.

#### *Külső Tudósítók.*

Az Auslriai Belgiumban mitsoda fontos változás lett légyen, az ő Felsége 7 tzikkellyekből álló Pátensének ezen alább következő Summájából is meg-tettzik: — „Mü II-dik *JOSEF* s. t. A' Brabántziai Státufoknak magok vifelete a' Mi Kegyelmségekkel való vizsza élés, és Levélben tett ígéreteknek bé-nem telyesítése, arra kényszeritenek Minket, hogy e' következő tzikkellyeket rendeljük és keményen meg-parantsoljuk. — 1.) Mától fogva minden *Privilegiumok* és más kegyelmességeink *Brabántziában* semmive légyenek, az ugy nevezett *Joyeuse Entree* nek egész foglatatjával edgyütt.

2.) A' Státus Députátziójának *Commissioja*; és minden Tisztvifelői mától fogva hivataljoktól meg-fosztattak légyenek.



3.) Mindazáltal a' Perceptorok és más Tisztviselők, ha a' Mi hűségünkre meg- esküsznek, eddig volt hivataljokban meg-hagyatnak.

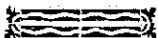
4.) Ezután nekünk léfzen gondunk az Adó-pénz- nek fel- szedésére és a' Capitális pénzeknek az ed- dig volt Contractus- szerint lejendő érdekének ki- szolgáltatására.

5.) Minthogy a' Brabantziai Tanács, az eddig gyakorlott rendeletlenséget, most vakmerő engedet- lenséggel- is tetézte; tehát annak minden Tagjait e- zen hónapnak 6- dikán költ Parantsolatunk által hi- vataljoktól meg- fosztjuk: úgy hogy senki azok közül az örökös számkivetésnek büntetése alatt hivatalját tovább folytatni ne- mérészelje.

6.) Ezen Törvény- széknek el- törlése után szüksé- ges lévén Brabántziának edgy Fő- Itélő- szék ad- ni; tehát a' *Mecheli* Fő- Tanácsra bíztuk minden Brabantziában elő- fordulandó ügyeknek el- igazi- tását.

7.) Minden Rendű és rangú hűséges Jobbágya- inknak ez- előtti Törvényeiknek mind személyekre, mind javaikra nézve meg- hagyását ígérjük; hogy azok sem a' Polgári sem a' Criminál dolgokban Tör- vény- szerint való meg- halgattatás nélkül meg- ne itél- tessenek: ki- vévén azokat, a' kik a' Mi Felségün- ket ezután- is meg- fogják sérteni.

8.) A' kiket az általunk rendelendő feleltetés hibásoknak fog találni, azok a' Törvény és a' Bíró által büntetést fognak itéltetni. Ezen Rendelésünk  
ki-



ki-nyomtattatván mindeneknek tudtára adásék., —  
Ezen Patensnek meg-érkezése után Brüzszelben két  
ujj Törvény-székek állittattak fel, Brabantziának  
igazgatására. A' Prokátorok mind a' Brüzszeli  
Törvény-székeken, mind a' *Mecheli* Fő-Tanáts e-  
lőtt az ügyeket az eddig volt módon folytathatják.  
Költ Brüzszelben Junius 18-dikán 1789.

Lövenben a' katonaságnak kellett a' zenebonát  
le-tsendesíteni, a' hól a' katonák tüzelésére mintegy  
80 Polgárok el-esteknek mondatnak.

Mel. *Mit tsindlyak szorentsétlen?*

Mit használ a' szomorúság?

Mit árt a' tsendes Vígtség?

A' bú a' szív épeztője;

A' vigtség éleztője.

A' bús ugyan él;

De élvén, nem él,

Élete tsak Fél,

'S Tavaszatlan Tél.

Töllem azért bánat távol áll

Gyengébb sziveket próbálly.

A' Bóldogság képzelődés;

Nem valóság vélődés,

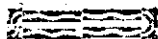
Könnyü hát bóldognak lenni:

Mert könnyü képzélt tenni.

Véld hogy bóldog vagy;

Azonnal a' vagy:

Nem.



Nem lévén léfesz,  
 Léven nem léfesz.  
 Szerentsédnek hát szerzője,  
 Légy 's efzes evedzője.

Többet; mint sem várhatz, ne várj;  
 Fátum útján bátran járj.

Vifeld; a' mit nem másfolhatz,  
 Tedd-le; a' mit nem birhatz.

Az Engedelem,  
 Nagy győzelem  
 A' Türedelem,  
 Pais 's védelem.

Bizzadd azért dolgozz az Egre:  
 Nem viszen végre, Jégre.

Ha Érdemidnek ára nints;  
 Ne törődj; mert drágább Kints

Nem lenni; de érdemleni:  
 Mint Érdem nélkül lenni.

A' *Virtus* fel-kél,  
 Hóltod után-is él;  
 A' fzin, mint a' szél;  
 Változástól fél.

Tsak a' *Virtus* változhatatlan,  
 És el-temethetetlen.

Ha szenvedel Rágalmazást:

Azért ne rágalmaz mást.

Szebb türni 's ártatlan lenni;

Mint nem lenni, 's fel-menni.

A' *Virtus* készen,

Óltalmad léfzen,

És minden részzen,

Nyertefsé téfzen.

Mit tégyek hát a' mardofsóval?

Meg-gyözöm, 's nyerem Jóval.

Ha ostromol a' Betegség,

'S hervaszt a' Kedvetlenség,

BC Ha nehéz dolgod' folyáfsa, library Cluj

'S az Idöknek Járáfsa.

Bajjaid szivel.

'S erős Lélekkal

Könnyitsdd, 's vífeld-el,

Élvén mértékkal.

Töredelmeidről így tehetz,

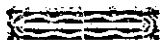
'S magadnak orvoss lehetz.

De im! erötelen a' sziv,

'S erötelen a' kéz-ív,

Nem birhatom fájdalmimat,

'S mostoha Fátumimat,



Minden órárn Jaj:  
 Mert annyi a' Baj.  
 Mint Föben a' Haj,  
 'S Tengerben a' Zaj.  
 Tekints hát rám ki-terjesztett Ég:  
 Lelkem mert Bánattól ég.

Há Világban részt vehetek:  
 Még javára lehetek;  
 De ha szünök élni 's lenni:  
 Jót-is meg-szünök tenni.  
 Azért Ó Egek!  
 KönyörüljeteK:  
 Velem légyeteK,  
 'S haza vigyeteK: Library Cluj  
 Hogy Hazám láthassam épségben,  
 Aldásban, 's egészében.

Midőn magam orvosoltam,  
 Savót, 's poszatt vizet ittam,  
 A' hoszszas Időt el-úntam,  
 Ezen Verseket irtam,  
 Ezer hét százban,  
 Négyben, 's nyóltzvanban,  
 Május Havában,  
 Szinye Lipótzban,  
 A' Has-Rágálsit így enyhítvén,  
 'S a' henyélélt kerülvén.